

รายงาน

สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1

สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ : ศาสตร์ ศิลปะ และ วัฒนธรรม

วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รายงาน

สืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1

“สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ : ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม”
วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ดร.เพ็ญพรรณ เฟื่องฟูลอย (บรรณาธิการ)

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 “สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ: ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม”. สุพรรณบุรี: วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2566.

1,023 หน้า

1. ศาสนา --- ศิลปะและวัฒนธรรม

I. ชื่อเรื่อง

จัดทำโดย	วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เนื่องจากการจัดประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 1 วันที่ 30 กันยายน 2566
ที่ปรึกษา	พระสุพรรณวชิราภรณ์, ดร. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร. พระครูสุธีภักดีบัณฑิต, รศ.ดร. พระครูโสภณวิธานวัตร, ผศ.ดร. พระมหาจรรย์วัฒน์ กนต์วณฺโณ, รศ.ดร. พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตตโม, ผศ.ดร. รองศาสตราจารย์ ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์ รองศาสตราจารย์ ดร.ศรชัย ท้าวมิตร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุชิตร์ แท้สูงเนิน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เมธา หริมเทพาธิป ผู้ช่วยศาสตราจารย์โกเมศ คันธิก ดร.กัญญาภัค แม็กกี้ คุณพรพิมล แก้วศรีงาม
บรรณาธิการ	ดร.เพ็ญพรรณ เฟื่องฟูลอย
ฝ่ายประสานงาน	นายเอกมงคล เพ็ชรวงษ์ ว่าที่ ร.ต.สนธยา สิทธิเกรียงไกร
ฝ่ายศิลปกรรม	พระสมุห์ยุทธนา มาลาวโส พระนภ จีรวฑฒโน
ฝ่ายพิสูจน์อักษร	พระทรงวิทย์ ธम्मโชโต นางสาววิกานดา ศรศักดิ์ นางสาวภัทรกุล ศิลปะรัตน์
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์งามจิตร์ ต.รั้วใหญ่ อ.เมืองสุพรรณบุรี จ.สุพรรณบุรี 72000

คำนำ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยแห่งคณะสงฆ์ไทย มุ่งส่งเสริมให้ผู้ศึกษาพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ เผยแพร่ความรู้ทางวิชาการเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทางวิชาการและเห็นความสำคัญของหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่มีการพัฒนาประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อเป็นทิศทางแก่คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย และนิสิตระดับปริญญาโท ปริญญาเอกของมหาวิทยาลัยได้ทำการผลิตองค์ความรู้เพื่อเสนอสู่สาธารณะ โดยให้ความสำคัญกับการบูรณาการพระพุทธศาสนาเพื่อการพัฒนาสังคมในอีกหลากหลายด้าน

วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ เป็นส่วนงานสังกัดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีความมุ่งมั่นที่จะเผยแพร่ผลงานทางวิชาการของวิทยาลัยสงฆ์สู่สาธารณะด้วยการตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการด้านพระพุทธศาสนาบูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลปัจจุบัน จึงร่วมกับสถาบันการศึกษาภาคีเครือข่ายที่มีบทบาทในการพัฒนาการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมตามนโยบายของรัฐบาลต่างๆ อีกหลายส่วนงาน จัดประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 (แบบออนไลน์) The 1st SPMCU National Conference ภายใต้หัวข้อ “สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ : ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม” เปิดพื้นที่ให้แก่คณาจารย์ นักวิชาการ นักวิจัย นิสิตนักศึกษา และบุคคลทั่วไป ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าและการวิจัยเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา สังคมศาสตร์ศึกษาศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ ในมิติต่างๆ ผ่านบทความวิจัยหรือบทความวิชาการให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ซึ่งถือเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพอันจะนำไปสู่การสร้างสรรคพัฒนาสังคม จึงสนับสนุนให้มีการจัดโครงการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 1 (แบบออนไลน์) วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสถาบันภาคีเครือข่ายที่มีรายงานการประชุม (Proceeding) หรือตีพิมพ์เผยแพร่วารสารศรีสุวรรณภูมิปริทรรศน์ต่อไป

ดังนั้น วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในฐานะเป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลัก จึงขออำนวยการและชื่นชมยินดีกับนักวิชาการทุกรูป/คนที่ได้นำผลงานทางวิชาการที่เป็นที่ยอมรับและน่าสนใจมานำเสนอในที่ประชุมทางวิชาการในครั้งนี้ เพื่อจักได้เป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการใหม่ๆ ออกสู่สังคมร่วมกัน รังสรรค์งานวิจัยออกมาอย่างต่อเนื่อง นำเสนอผลงานที่มีคุณภาพเพื่อให้เป็นประโยชน์ทางวิชาการ และดำรงตนเป็นผู้ถึงพร้อมด้วยวิชาและจรณะตามแนวพระพุทธศาสนาขอความปรารถนาดี ความเจริญรุ่งเรือง พึงเกิดขึ้นกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการจัดงานในครั้งนี้

พระสุพรรณวชิราภรณ์, ดร.

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำสั่ง วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ
ที่ ๓๓ /๒๕๖๖
เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน
โครงการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๑ (แบบออนไลน์)
The 1st SPMCU National Conference

ด้วยวิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จะดำเนินงานจัดงานสัมมนาบทความวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑ เรื่อง “สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ : ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม” วันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖ ณ ห้องประชุมเนรมแก้ว วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ วัดป่าเลไลยก์วรวิหาร ตำบลรั้วใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(๑) เพื่อเป็นเวทีเผยแพร่ผลงานวิชาการของคณาจารย์ นิสิต ทั้งภายในและภายนอกเครือข่าย มหาวิทยาลัย

(๒) เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการประกันคุณภาพการศึกษาของมหาวิทยาลัย

เพื่อให้การดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของ มหาวิทยาลัย จึงประกาศแต่งตั้งผู้มีรายนามดังต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการจัดงาน “ประชุมสัมมนาวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑” ประกอบด้วย

คณะที่ปรึกษา

พระสุพรรณอมชิราภรณ์, ดร.	ประธานที่ปรึกษา
พระครูโสภณวิธานวัตร, ผศ.ดร.	รองประธานที่ปรึกษา
ดร.เพ็ญพรรณ เฟื่องฟูลอย	รองประธานที่ปรึกษา

คณะที่ปรึกษาภาคีเครือข่าย

พระมหามหวินทร์ ปรีสุตโตโม, ผศ.ดร.	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูสุธีภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาจรัสวัฒน์ กนตวณฺโณ, รศ.ดร.	ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มจร
รศ.ดร.สุชาติ พงศ์กิตติวิบูลย์	คณบดี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ผศ.โกเมศ คันธิก	ผู้อำนวยการวิทยาลัยช่างศิลป์สุพรรณบุรี
ผศ.ดร.อนุชิตร์ แท้สูงเนิน	รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี
ผศ.ดร.เมธา หริมเทพาธิป	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
รศ.ดร. ศรชัย ทำวมิตร	มูลนิธิหลวงตาน้อย
ดร. กัญญาภัค แม็กกี้	ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา
คุณพรพิมล แก้วศรีงาม	นายกสมาคมธุรกิจท่องเที่ยว จังหวัดสุพรรณบุรี

คณะกรรมการดำเนินงาน

พระครูโสภณวีรานุวัตร, ผศ.ดร.	ประธานกรรมการ
ดร.เพ็ญพรรณ เพ็ญพลอย	รองประธานกรรมการ
พระครูโกศลธรรมมานุสิฐ, ดร.	รองประธานกรรมการ
พระครูสถิตธรรมมาลังการ, ดร.	รองประธานกรรมการ
พระมหาสมมาส ชุตินันโต, ผศ.	รองประธานกรรมการ
พระครูอนุกุลกัลยาณกิจ, ดร.	กรรมการ
พระครูสิริพุทธศาสตร์, ดร.	กรรมการ
พระครูอุดมธรรมจารี, ดร.	กรรมการ
พระครูปริยัติกิตติวงศ์	กรรมการ
พระครูวิธานสุตาภิรม, ดร.	กรรมการ
พระปลัดสามารถ จตตโล	กรรมการ
ผศ.ดร.วิชชุกร นาคธน	กรรมการ
นางวรพร พรหมใจรักษ์	กรรมการ
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	กรรมการ
นายเอกมงคล เพ็ชรวงษ์	กรรมการ
นายปิ่นฉวีชญ์ แสงหล้า	กรรมการ
นายประสิทธิ์ แสงทับ	กรรมการ
ดร.ณัฐกร ปังละอ	กรรมการ
นายพงษ์ศักดิ์ ทองละมุล	กรรมการ
นายประสิทธิ์ แสงทับ	กรรมการ
นายมานพ ปานสุวรรณ	กรรมการ
นางสาววิลาวัลย์ บุญสุทธิ	กรรมการ
นางสาวดาวรินทร์ แก้ววิชิต	กรรมการ
นางสาวยูกี ยามาเน่	กรรมการ
นางสาววิกานดา ศรีศักดิ์	กรรมการ
ว่าที่ร้อยตรี สนธยา สิทธิเกรียงไกร	กรรมการ
นางสาววรรณรัthy พงษ์สงฆ์เจริญ	กรรมการ
พระครูใบฎีกาศักดิ์ดนัย สนตจิตโต, ดร.	กรรมการและเลขานุการ
พระสมุห์ยุทธนา มาลาวิโส	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาวภัทรกุล ศิลปรัตน์	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่รับผิดชอบ

วางนโยบาย กำกับดูแล ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานสัมมนาฯ ให้เป็นไปด้วยความ
เรียบร้อยมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการ

คณะทำงานฝ่ายวิชาการและประเมินผล

ดร.เพ็ญพรรณ เพ็ญพลอย	ประธานคณะทำงาน
พระครูใบฎีกาศักดิ์ดนัย สนตจิตโต, ดร.	รองประธานคณะทำงาน
รศ.ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์	รองประธานคณะทำงาน
พระมหาสมมาส ชุตินันโต, ผศ.	รองประธานคณะทำงาน

พระสมุห์ยุทธนา มาลาวิโส	คณะทำงาน
พระครูสิริพุทธศาสตร์, ดร.	คณะทำงาน
นายพงษ์ศักดิ์ ทองละมุล	คณะทำงาน
ผศ.ดร.วิชชุกร นาครธน	คณะทำงาน
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	คณะทำงาน
ดร.ณัฐกร ปังละออง	คณะทำงาน
นางสาวภัทรรุท ศิลป์รัตน์	คณะทำงานและเลขานุการ
ดร.สมเจต หลวงงักัน	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
นางสาววิกานดา ศรีศักดิ์ดา	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ
ดร.เกรียงไกร พินยารัก	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่รับผิดชอบ

๑. จัดทำเอกสารสัมมนาทางวิชาการ
๒. ติดต่อเจ้าของผลงานรับผิดชอบการดูแลการเสนอผลงาน
๓. ประเมินผลการจัดสัมมนา เก็บข้อมูลการทำงาน
๔. สรุป ประเมินผล จัดทำ Knowledge Management
๕. จัดทำรูปเล่มรายงานการประชุมวิชาการ
๖. ประสานงานกับคณะทำงานฝ่ายอื่นๆ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คณะทำงานฝ่ายติดต่อประสานงาน

ดร.เพ็ญพรรณ เฟื่องฟูลอย	ประธานคณะทำงาน
พระครูโกศลธรรมมานุสสิฐ, ดร.	รองประธานคณะทำงาน
พระครูปริยัติกิตติวงศ์	รองประธานคณะทำงาน
พระมหาสมมาส ชุตินันโต, ผศ.	คณะทำงาน
พระปลัดสามารถ จดตโล	คณะทำงาน
พระสมุห์ยุทธนา มาลาวิโส	คณะทำงาน
นายปณณวิชัย แสงหล้า	คณะทำงาน
นางวรรณพร พรหมใจรักษ์	คณะทำงาน
นางสาววิกานดา ศรีศักดิ์ดา	คณะทำงานและเลขานุการ
นางสาววิลาวัลย์ บุญสุทธิ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่รับผิดชอบ

๑. ทำจดหมายเชิญวิทยากร คณาจารย์ แยกผู้มีเกียรติ ศิษย์เก่า ศิษย์ปัจจุบัน จากวิทยาเขตต่างๆ และสถาบันที่เปิดสอนเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
๒. เตรียมรายชื่อผู้ร่วมงานลงทะเบียน รับลงทะเบียน ต้อนรับผู้มาร่วม อำนวยความสะดวกผู้มาร่วมงานทั้งหมด
๓. ประสานงานกับคณะทำงานฝ่ายอื่นๆ และปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

คณะทำงานฝ่ายดูแลห้องประชุมผ่านระบบออนไลน์

พระครูโสภณวิธานวัตร, ผศ.ดร.	ประธานคณะทำงาน
พระครูสถิตธรรมมาลังการ, ดร.	รองประธานคณะทำงาน
รศ.ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์	รองประธานคณะทำงาน

พระครูอุดมธรรมจารี, ดร.	คณะทำงาน
พระครูวิธานสุตาภิรม, ดร.	คณะทำงาน
ผศ.ดร.วิชชุกร นาครชน	คณะทำงาน
ผศ.ดร.นพดล ดีไทยสงค์	คณะทำงาน
ดร.ณัฐกร ปังละอ	คณะทำงาน
นายพงษ์ศักดิ์ ทองละมุล	คณะทำงาน
ดร.สมเจต หลวงกัน	คณะทำงาน
พระครูใบฎีกาศักดิ์ดীনัย สนตจิตโต,ดร.	คณะทำงานและเลขานุการ
วาทีย์ร้อยตรี สนธยา สิทธิเกรียงไกร	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

มีหน้าที่รับผิดชอบ

- ดูแลห้องสัมมนาคอยดูแลความสะดวกในการเข้า ผ่านระบบออนไลน์ของผู้นำเสนองานวิชาการ
- จัดบูธแสดงผลงาน และประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจความประทับใจในเรื่องเกี่ยวกับบทความ และการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

(พระสุพรรณวชิราภรณ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

คำสั่ง วิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ

ที่ ๓๔ /๒๕๖๖

เรื่อง แต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทางวิชาการ (Peer Review)

ในการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๑ (แบบออนไลน์)

เรื่อง “สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ : ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม”

The 1st SPMCU National Conference

เพื่อให้การดำเนินการจัดประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ ๑ ประจำปี ๒๕๖๖ ภายใต้หัวข้อเรื่อง “สุพรรณบุรีศรีสุพรรณภูมิ : ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม” ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพ บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายของมหาวิทยาลัย

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๗ (๑) แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๔๐ และมติการประชุมกรรมการวิทยาลัย จึงแต่งตั้งให้ผู้มีรายนามดังต่อไปนี้ เป็นผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความทางวิชาการ (Peer review) ในการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ ๑ ประกอบด้วย -

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิภายในมหาวิทยาลัย

๑.๑ สาขาพระพุทธศาสนาและปรัชญา

๑. พระมหาสมบุรณ์ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.
๒. พระมหาพรชัย สิริวิโร, ผศ.ดร.
๓. พระครูสิริรัตนบัณฑิต, ผศ. ดร.
๔. พระมหาขวัญชัย กิตติเมธี, ผศ.ดร.
๕. พระมหาจีระวัฒน์ กนตวณโณ, รศ.ดร.
๖. รศ.ดร.ประพันธ์ ศุภษร
๗. ผศ.ดร.ดวงเพชร สมศรี
๘. ผศ.ดร.สมคิด เศษฐวงศ์
๙. ดร.นคร จันทราช
๑๐. ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม
๑๑. ดร.พูนศักดิ์ กมล
๑๒. ผศ.ดร.โยตะ ชัยวรมันกุล
๑๓. รศ.ดร.ณัฏฐ์ ศรีดี
๑๔. รศ.ดร.กฤต ศรียะอาจ
๑๕. รศ.ดร.สมบุรณ์ ตาสนธิ

- รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มจร
- รองคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มจร
- รองคณบดี คณะพุทธศาสตร์ มจร
- คณะพุทธศาสตร์ มจร
- ผู้อำนวยการศูนย์อาเซียนศึกษา มจร
- รองคณบดี บัณฑิตวิทยาลัย มจร
- บัณฑิตวิทยาลัย มจร
- บัณฑิตวิทยาลัย มจร
- มจร วิทยาเขตอุบลราชธานี
- มจร วิทยาเขตสุรินทร์
- วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
- วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
- รองคณบดี คณะพุทธศาสตร์ มจร
- ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายบริหารสังคม มจร
- มจร วิทยาเขตเชียงใหม่

๑.๒ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

๑. รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม
๒. พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.
๓. พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.
๔. พระครูปลัดประวิทย์ วรรณโม, ผศ.ดร.
๕. พระครูศรีธรรมวารากรณ์, ดร.

- รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มจร
- คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มจร
- ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มจร
- วิทยาลัยสงฆ์พุทธปัญญาศรีทวารวดี
- วิทยาลัยสงฆ์กาญจนบุรีศรีไพบูลย์

๖. รศ.ดร.ฉัตรชนันท์ อิศรเดช	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มจร
๗. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มจร
๘. ผศ.ดร.ธิดาวิภา หมั่นมี	คณะสังคมศาสตร์ มจร
๙. ผศ.ดร.กาญจนาภรณ์ กฤษณ์ ปุณรัตน์	มจร วิทยาเขตขอนแก่น
๑๐. ผศ.ดร.ปัญญา คล้ายเดช	วิทยาลัยสงฆ์ชัยภูมิ
๑๑. ดร.เรียงดาว ทวะชาลี	มจร วิทยาเขตขอนแก่น
๑๒. ดร.พุทธชาติ แผนสมบูรณ์	คณะมนุษยศาสตร์ มจร

๑.๓ สาขาครุศาสตร์และศึกษาศาสตร์

๑. พระมหาบัณฑิต ปณฺฑิตเมธี, ดร.	คณบดี คณะครุศาสตร์ มจร
๒. รศ.ดร.สุพรด บุญอ่อน	มจร วิทยาเขตนครสวรรค์
๓. รศ.ดร.วรวิทย์ นิเทศศิลป์	มจร วิทยาเขตเชียงใหม่
๔. ผศ.ดร.กิตติศักดิ์ ณ สงขลา	คณะครุศาสตร์ มจร
๕. ผศ.ดร.อาเดช อุปันันท์	วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน
๖. รศ.ดร.ฉวีวรรณ สุวรรณภา	มจร วิทยาเขตแพร่
๗. ดร.ลำพอง กลมกุล	คณะครุศาสตร์ มจร
๘. ผศ.ดร.เกษม แสงนนท์	คณะครุศาสตร์ มจร

๒. ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกมหาวิทยาลัย

๒.๑ สาขาพระพุทธศาสนาและปรัชญา

๑. พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตสิรินธร
๒. พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ. ดร.	บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๓. พระมหาวิเชียร ธมฺมวชิโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง
๔. ผศ.ดร.ชัยณรงค์ ศรีมันตะ	มหาวิทยาลัยบูรพา
๕. รศ.ดร.ประเวศ อินทองปาน	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๖. ผศ.ดร.เมธา หริมเทพาธิป	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
๗. ผศ.ดร. ประยูร ป้อมสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๘. ผศ.ดร. สมพร เหลาฉลาต	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๙. รศ.ดร.มานพ นักการเรียน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๐. ดร.ไข่มุก เหล่าพิพัฒนา	มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๑. ดร.รุ่งนิภา เหลียง	มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๒. ดร.วรรณภา พ่วงพร้อม	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
๑๓. ผศ.ดร.ประทุม อังกูโรหิต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๑๔. ดร. ปวีศรี โชติพงษ์วิวัฒน์	ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา
๑๕. ดร. อรพรรณ สุชาติกุลวิทย์	สถาบันปราชญ์วิจัย

๒.๒ สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

๑. ผศ.จิตรภณ สุนทร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
๒. ผศ.คมสันต์ ศรีบุญเรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๓. ผศ.ดร. เนตร หงษ์ไกรเลิศ	มหาวิทยาลัยสยาม

๔. ผศ.เบญจมาศ นาควงษ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ
วิทยาเขตสุพรรณบุรี
๕. ผศ.ดร.ปัทมา โฆษิตเกษม วิทยาลัยช่างศิลปสุพรรณบุรี
๖. ผศ.ดร.ฉันทัส เพียรธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
๗. รศ.ดร.ศศิพิมพ์มาศ หงษ์สมบัติ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
วิทยาเขตสุพรรณบุรี
๘. ผศ.อุทัย บุญประเสริฐ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ
วิทยาเขตสุพรรณบุรี
๙. รศ.ดร.สุชาดา พงศ์กิตติวิบูลย์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๐. รศ.ดร.กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
๑๑. ดร. กฤตสุขิน พลเสน บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
๑๒. อาจารย์นราธร สายเส็ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๓. อาจารย์วิไลวรรณ วิโรรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๑๔. รศ.ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
๑๕. รศ.ดร.ศศิธร วชิระปัญญาพงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
๑๖. ดร. สวัสดิ์ อโณทัย มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น
๑๗. ดร. มานัสวี ศรีนนท์ สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล
๑๘. ดร. ศรุตานนท์ คงประดิษฐ์ วิทยาลัยทองสุข
๑๙. ดร. สมเกียรติ เหลืองศักดิ์ชัย มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
๒๐. ผศ.ดร. เนตร หงษ์ไกรเลิศ มหาวิทยาลัยสยาม
๒๑. ดร.สมเจต หลวงกัน ศูนย์วิจัยธรรมศึกษา
๒๒. ผศ.ดร.ธีรรัตน์ แสงแก้ว คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
๒๓. ผศ.ดร.วิเชียร แสนภูมิ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
๒๔. ดร.พงศ์ศธร พิมพะนิตย์ ผู้อำนวยการกลุ่มประกันคุณภาพอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๖

(พระสุพรรณวชิราภรณ์, ดร.)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์สุพรรณบุรีศรีสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

		หน้า
1	การบริหารจัดการหนังสือแบบเรียนฟรีตามโครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระแม่มาลีสาธูประดิษฐ์ Management of free textbooks according to the project to support the cost of education management of Phramaemari Sathu Pradit School. ประณิกา โตตลาภิวงศ์, ณิชวีณ์ ลิ้มปกากัญจน์	1
2	ประวัติศาสตร์ความเป็นมากลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร History, Way of Life and Culture of the Thai Phuan Ethnic Group Taphan Hin District, Phichit Province. พิระพงศ์ กรมแสง, สุขเกษม ขุนทอง, พระปลัดทัศนพลเฉลิมจาโร, กิตติศักดิ์ แห่งทอง	13
3	ถ่ายทอดการส่งเสริมการท่องเที่ยวกับผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม Transfer of Tourism Promotion and Environmental Impact. ดำเนิน ปัญญาฟ่องใส, ไกรวิทย์ กฤตยชญ์	21
4	แนวทางการป้องกันพฤติกรรมกาเสพติดแบบมีส่วนร่วมผ่านวิถีชุมชน บนฐานหลักคำสอนในพุทธศาสนา Guidelines for the prevention of substance abuse behavior participatory Model through the community based on the teachings of Buddhism. พระครูพิจิตรวรเวท, สุขเกษม ขุนทอง, พระครูพิฑูรนคราภิรักษ์	32
5	การเสริมสร้างการปรับตัวได้ในภาวะยากลำบากของครอบครัวตามแนวพุทธใน ยุควิถีชีวิตใหม่ Enhancing Adaptability in Family Difficulties According to Buddhism in New Normal Era. มานพ นักการเรียน, วิญญู กิณะเสน, บานชื่น นักการเรียน, ฉัชศุภางค์ สารมาศ	48
6	การสำรวจความต้องการการพัฒนาศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ Surveying the needs for the Development of a Learning Center for the Pga K'nyau Ethnic Group. เตชา ตาละนีก, พระครูสิริบรมธาตุพิทักษ์, พระครูพิลาสธรรมากร, สมบูรณ์ ตาสนธิ, นฤภรณ์ วรายุทธโยติกุล	63
7	การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชา พระพุทธศาสนาด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ต้นไม้คุณธรรมร่วมกับการจัดการเรียนรู้ แบบร่วมมือ Developing Academic Achievement and Teamwork Skills in the Buddhism Subject with the Moral Tree Learning Activity Together with the Cooperative Learning Management. พระครูใบฎีกาณัฐกิต มหิสสโร (อนุรักษ์ตระกูล), ปารินันท์ ปางทิพย์อำไพ	73

8	ความสุขในการทำงานของบุคลากรคณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Happiness in the Work of Personnel in the Faculty of Associated Medical Sciences, Khon Kaen University.
เพชรพล อินทร์คำน้อย	86
9	รูปแบบการบริหารการศึกษาภายใต้ระบบการเปลี่ยนแปลงทางสังคมแบบก้าวกระโดด กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตศึกษา สังกัดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Educational Administration under the System of Progressive Social Change
Case study of Demonstration Suksa School Under Mahachulalongkomrajavidyalaya University.
พระมหาบัณฑิต ปณฺธิตเมธี	103
10	แนวคิดการออกแบบศูนย์การเรียนรู้ของกลุ่มชาติพันธุ์ปกาเกอญอในจังหวัดเชียงใหม่
Design Concept of a Learning Center for the Pga K'nyau Ethnic Group in Chiang Mai Province.
พระครูสิริบรมธาตุพิทักษ์, ศรีสกุล ชัยเวียง, ทิพาภรณ์ เยสุวรรณ์, เดชา ตาละนีก, นฤภรณ์ วรายุทธโยติกุล	113
11	พฤติกรรมการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลและแนวทางการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ
Learning Behaviors in the Digital Age and the English Language Management Guidelines.
อมร ธนาชัยกำจร	125
12	ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ: แนวคิดและหลักการตามแนวพุทธศาสนา
The Corporate Social Responsibility for Business Organization: Concepts and principles of Buddhism.
พงศัวัฒน์ฐ์ คงทรัพย์, สุพัฒน์ ชัยวรรณ, พระธีรศักดิ์ วงเขื่อนขรรค์, สมพงษ์ แซ่ท้อ	136
13	การส่งเสริมการท่องเที่ยววัดพระแก้วให้กับประชาชนในปัจจุบัน จังหวัดเชียงราย
Tourism Promotion at Wat Phra Karw for people of present in Chiang Rai Province.
พระครูสุธีสุตสุนทร, ศุภกร ณ พิบูล, อานูรักษ์ साแก้ว, สุพัฒน์ ชัยวรรณ	150
14	นโยบายองค์กรในยุคดิจิทัล
Organizational Policy in the Digital Age.
มะลิ ทิพย์ประจง	162

15	บทบาทสตรีกับการเมืองไทย Women and Politics. อัญธิษฐา อักษรศรี, พระมหาณรงค์ศักดิ์ สุทนต์, วันชัย กิ่งแก้ว, วันชัย แสงสุวรรณ	168
16	แนวทางการจัดการเรียนการสอนศิลปะการแสดงโนราในรูปแบบผสมผสาน Guidelines of Blended-Learning for Nora Dance. รณกฤต เพชรเกลี้ยง, ดิษดา เพชรเกลี้ยง, แผงกมล เพชรเกลี้ยง	178
17	การสื่อสารทางการเมืองในยุคดิจิทัล Political Communication in the Digital Age. พัชรี ศิลารัตน์, พระครูสารกิจประยุต, จิตรลดา ศิลารัตน์	193
18	ศึกษาเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจากหนังสือ “ภาพเก่าเล่าขานตำนาน ตะพานหิน” จังหวัดพิจิตร Study local historical stories from books. “Old pictures tell the legend of Taphan Hin” Phichit Province. พระณภัทร ปณญาวุธ (ตรียาวุฒิวาทย์), สุขเกษม ขุนทอง, พระครูพิสุทธิปัญญา ภิววัฒน์, พระสมพงษ์ ญาณฐิโก (เฒ่าเจ้า)	202
19	ผู้สูงอายุ: บทบาทในการดูแลสุขภาพของตนเองในชีวิตประจำวัน The Elders: Role of Self-Care for Health in Daily Life. พระมหาธีรวัฒน์ เสสปัญโญ, พระพุทธิญาณมุนี, สุพัฒน์ ชัยวรรณ, พระสมุห์เกียรติกร กิตติเวที	121
20	แนวทางพัฒนาทักษะการใช้ภาษาอังกฤษสำหรับพระสงฆ์เพื่อการสื่อสาร Guidelines for Improving Communication Skills in English for Monks. พระครูวินัยธรสิงขร ปรียติเมธี	225
21	การปฏิบัติคารวธรรมในชีวิตประจำวัน Practicing Reverence in Daily Life. พระครูใบฎีกา ญาณุกิต มหิสุสโร (อนุรักษ์ตระกูล), ปารินันท์ ปางทิพย์อำไพ, พระเทพวัชรเมธี	237
22	องค์กรและนโยบายยุค New Normal Organizations and Policies in the New Normal Era. มะลิ ทิพย์ประจง	250
23	วิสาหกิจชุมชนกับการพึ่งพาตนเองที่ยั่งยืน Community Enterprises and Sustainable Self Reliance. พระธวัชชัย ขนติวโร (เจริญรัมย์)	259
24	ธรรมาภิบาลตามแนวพุทธ Good Governance in the Buddhist Concept. อำนาจ เสียงแจ่มใส, พระครูใบฎีกาญาณุกิต มหิสุสโร (อนุรักษ์ตระกูล), สิริพร ครองชีพ	268

- 25 **หลักสังคหวัตถุและขันติธรรม : จริยธรรมของพยาบาลตามแนวพุทธ** 281
Principles of Saṅgahavatthu and Khanti: Ethics of Nurses According to Buddhist Principles.
พระเมธีวชิโรดม (ว.วชิรเมธี), พระมหานุกูล อภิภูณโณ, กฤษณา รักษาโณม, อรชร ไกรจักร
- 26 **การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุในพระพุทธศาสนาเถรวาท** 293
Administration according to the principles of Saṅgahavatthu in Theravada Buddhism.
พระมหาวราทิต อาทิตวโร, อุมารินทร์ เลิศสหพันธ์, พระครูจันทธรรมานุวัตร/8
- 27 **อิทธิบาท 4 ในฐานรูปแบบการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล** 303
The Power of 4 in the Form of Learning Management in the Digital Age.
มาวิน โทแก้ว
- 28 **การพัฒนาการเชื่อมโยงกับประเทศอนุภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขงด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม** 318
Development of links with Countries in the Mekong Sub-region in terms of Cultural Tourism.
ดำเนิน ปัญญาผ่องใส, นเรศร์ บุญเลิศ
- 29 **พัฒนาคนพัฒนาสังคมด้วยการศึกษาในยุคดิจิทัล** 334
Develop People, Develop Society Through Education in the Digital Age.
มะลิ ทิพย์ประจง, บุญยีน งามเปี่ยม, พระครูปริยัติคณานุรักษ์ สุวิชาโน (ศรีสมงาม), เกษม ประอาจ
- 30 **การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องข้อมูลชุมชนชุมชนบ้านฝ้าย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านฝ้าย อำเภอหนองหงส์ จังหวัดบุรีรัมย์** 341
Creating additional reading materials on Ban Fai community folklore information For Grade 6 students at Ban Fai School Nong Hong District Buriram Province.
พระชนันต์ ธีรวโร, สามเณรโรจนศักดิ์ พอมขุนทด, ศิริวิมล กกสันเทียะ
- 31 **การพัฒนาชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง** 353
Community Development under the Sufficiency Economy Philosophy.
ประวิทย์ เอกเจริญสุข
- 32 **ความนิยมทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อพรรคก้าวไกล** 361
Move Forward Party's Political Popularity.
ปรางทิพย์ มั่นธร, วีรณช พรหมจักร์
- 33 **เกษตรวิถีพุทธสู่เศรษฐกิจยุคใหม่เพื่อเกษตรกรรมยั่งยืน** 367
Buddhist Agriculture towards a New Economy for a Sustainable Agriculture.
พระครูใบฎีกาธีรยุทธ ภูโคกหวาย, มนนเทพ พรประภา, ทิพย์วรรณ สุพิเพชร, ณัฐกรฤศ อุตมผล

34	พุทธวิธีการสอน : การบูรณาการออกแบบการสอนภาษาไทย Buddhist Teaching Methods: Integrating Thai Language Teaching Design. พระปลัดสถาพร ปุ่มเป่า	381
35	การพัฒนาภาษาอังกฤษกับการเรียนรู้ของนิสิตบัณฑิตศึกษา มจร ตามแนว พุทธศาสตร์ในศตวรรษที่ 21 The Development of English Language and the Learning Based on Buddhist in the 21st Century of MCU Graduate Students. พิพัฒน์ แก้วใส	397
36	รัฐประศาสนศาสตร์ในพระไตรปิฎก Public Administration in the Tripitaka. พระปลัดไพโรจน์ ฐิตธมฺโม, พระมหาวัชชัย ธรรมวีโร, ปิยะวิช ละคร	411
37	แนวคิดชุดความรู้สื่อสร้างสรรค์ภาคภาษาอังกฤษของกลุ่มชาติพันธุ์ปกากะญอ ในจังหวัดเชียงใหม่ Concept of English Creative Media Knowledge Materials of the Karen Ethnic Group in Chiang Mai. เฉลิมพงศ์ ท่างาน, เตชา ตาละนีก	425
38	พุทธธรรมการเรียนรู้วิถีพุทธในศตวรรษที่ 21 The Buddhist Dharma to create learning about Buddhist ways in the 21 st . อิสรพงษ์ ไกรสินธุ์, เอกรัตน์ มาผดุง	435
39	มาตรการยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม Strategic Measures for Cultural Tourism Development. นเรศร์ บุญเลิศ	445
40	การจัดการสุขภาวะและสวัสดิการโรงเรียนผู้สูงอายุโดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง Management of Elderly Well-being and Welfare of Elderly School Through Monas fery-Centered which Temples were Central. คนอง วังฝายแก้ว, พระเมธีวชิรคุณ, พระครูพิศาลสรกิจ	457
41	ศึกษาวิเคราะห์บาปกรรมที่ปรากฏในธรรมพื้นเมืองเรื่อง มหาวิบาก Analyze Misery from Bad Deeds that Appears in the Folk Dharma on the Subject of Mahavipaka. พระศักรินทร์ ปริบุญณสีโล	465

- 42 การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องข้อมูลคติชนชุมชนบ้านแสลงโทนสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแสลงโทนอำเภอประโคนชัย
จังหวัดบุรีรัมย์ 473
Creating additional reading materials on folklore information of the
Ban Salaeng Thon community For Grade 6 students at Ban Salaeng
Tone School Prakhon Chai District Buriram Province.
พิพัฒน์ภาสัน บัญเทียน, พระประวิทย์ อุตตทโป, ประพันธ์ ปริงประโคน
- 43 การบูรณาการหลักพุทธธรรมในการจัดการเรียนรู้สำหรับโรงเรียนผู้สูงอายุ 485
Integrating Buddhist principles in learning management for schools for
the elderly.
เอกรัตน์ มาพะดุง, อิศรพงษ์ ไกรสินธุ์
- 44 จุดเด่น: ในสามัญญผลสูตรและอรรถกถา 495
Highlights: In Samaññaphala Sutta and Atthakathā.
กิจชัย วงศ์ราช, พระมหาณรงค์ วิจิตรธมโม, อรุณ สีทธิวงศ์
- 45 ภาวะผู้นำเชิงพุทธ 505
Buddhist Leadership.
เสพบัณฑิต โหม่งบัณฑิต, พัสกร อุ่นกาศ
- 46 อิทธิบาท 4 กับการบริหารการจัดการองค์กรในศตวรรษที่ 21 518
Four Paths for Accomplishment for Management in the 21st Century.
สมพงษ์ แซ่ท้อ, ประวิทย์ เอกเจริญสุข, พระสมภพ ธิรญาโณ (รักมิตร),
พระทนนชัย กตตบุญโญ (สิทธิชัย)
- 47 การสร้างวินัยทางการเงินเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของครอบครัวตามหลัก
พระพุทธศาสนา 532
Creating Financial Discipline to Strengthen the Stability of Family According
to Buddhist Principles.
ปรัชญา บุตรสะอาด, สุขสร ทองที
- 48 เป้าหมายการพัฒนาชุมชนด้วยหลักพุทธธรรม 546
Community Development Goals with Buddhist Principles.
พระครูวินัยธรปยุตต์วิวัฒน์ จิตติภาโณ
- 49 ธรรมาภิบาลในการบริหารวัดในพระพุทธศาสนา 557
Good Governance in Buddhist Temple Administration.
พระครูสุภัทกิจจานุการ, ปรัชญา บุตรสะอาด

50	การเมืองการปกครองเปรียบเทียบ : กรณีศึกษาการเมืองการปกครองเปรียบเทียบ สุโขทัยกับอยุธยา Comparative Government Politics: A Case Study of Sukhothai and Government Politics of Sukhothai King. พระใบฎีกาพงษ์ศักดิ์ รอดทะยอย ขนติโพโล, สิทธิกร พันศิริ	570
51	การประยุกต์ใช้หลักปวารณาในพระพุทธศาสนาเพื่อการบริหารองค์กร An Application of Pāvaranā Principles in Buddhism for Organizational Management. วีระพงศ์ เกียรติไพรัช, พระครูสุธีสุตสุนทร, ชนกพร เล็กไพจิตร	585
52	รัฐประศาสนศาสตร์กระแสการก้าวขึ้นมาของผู้นำอายุน้อย New Generation Leader in Public Administration. ศิลาชัย หวังเจริญเวทย์	594
53	การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำเพื่ออุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี Water Resources Management for Industry and Tourism in Chonburi Province. พระมหาสุชาติ ธรรมกาโม, ประสาน เจริญศรี	606
54	การเสริมสร้างเครือข่ายของรัฐเอกชนและภาคประชาชนในการบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำเพื่ออุตสาหกรรมและการท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี Strengthening the network of state, private and public sectors in the management of water resources for industry and tourism in Chonburi. พระปลัดมนู จานจาโร, ประสาน เจริญศรี	620
55	พุทธจริยศาสตร์กับปัญหากลับไปเสพยาเสพติดซ้ำหลังผ่านการบำบัดฟื้นฟู Buddhist Ethics and the Problem of Repeated Drug Addiction After Rehabilitation สุพรรณ ชูชื่น, พูนศักดิ์ กมล	632
56	พระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็งในยุคโลกาภิวัตน์ Buddhism and the development of a strong learning society In the era of globalization. พระมหาตุ้ย ขนติธมโม, พระสมุห์พุฒิพงษ์ พุทธิวิโส, พระครูอุปกิตปริยัติโสภณ, พระสมุห์ตฤณภัทร จินตามโย, พระครูอุเทศธรรมสาทิส	641
57	การบริหารราชการแผ่นดินตามหลักสัปปริสธรรม 7 Government administration according to the principle of Sappurisadhamma 7. พระครูปลัดอำนาจ สุมนโน (จิตรมั่น), จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	652
58	องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ Local government organizations based on Buddhism. พระกฤษณะ ฉันทกโร (วงษ์พรรษา), จักรี ศรีจารุเมธีญาณ	660

<p>59 งานนิพนธ์ของพระมหากัจจนะในพระไตรปิฎก
The Literary Works of Mahākaccāna in The Tripiṭaka
พระมหาวรณัฐธรรณ ญาณกิตติ (ศรีชัย)</p>	667
<p>60 การพัฒนาแพลตฟอร์มเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของเยาวราช
Platform Developing for Increasing the Capacity of the Health Tourism Competition of Yaowarat.
หงษ์ศิริ ภัยโยติลกชัย, เชิดพงษ์ วาณิชยานนท์, ยุภาวรรณ ดวงอินตา, วิลาวัลย์ วิเศษวัชร</p>	684
<p>61 การพัฒนาความสามารถการอ่านและเขียนคำพื้นฐาน โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านป่าบง
The Development of Reading and Writing Ability in Basic Words by Using Brain-Based Learning of Grade 2 Students at Ban Pa Bong School.
นุ ปาหน่อง, อรรถพงษ์ ผิวเหลือง, เรนุกานต์ พงศ์พิสุทธิกุล</p>	703
<p>62 การพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมสุขภาพจิตด้วยโปรแกรมความสุขเชิงจิตวิทยา 5 มิติ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความสุขของผู้ต้องขังสูงอายุ
Developing A Model For Promoting Mental Health With A 5-Dimensional Psychological Happiness Program To Improve The Quality Of Life And Happiness Of Elderly Prisoners.
ณัฐธา ม้วนสุธา, กันตภณ หนูทองแก้ว</p>	714
<p>63 ศึกษาความต้องการใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการบริหารงานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี
Study the Need for Information System for Internal Quality Assurance Management of Educational Institutions Affiliation Secondary Educational Service Area Pathum Thani.
ศรีบุญ ศรีพูล, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ</p>	728
<p>64 การพัฒนาความสามารถการอ่านและเขียนคำพื้นฐานโดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดเสาหิน
The Development of Reading and Writing Ability in Basic Words by Using Brain-Based Learning of Grade 4 Students at Wat Sao Hin School.
นุชนาฏ พงศ์ไพรสกุล, อรรถพงษ์ ผิวเหลือง, ตรีชฎา วิจันทร์ตา</p>	733
<p>65 อาชญากรรมแก๊งคอลเซ็นเตอร์ในสังคมไทยยุคดิจิทัล
Call Center Crimes in Thai Society in the Digital Age.
พระณัฐวุฒิ พันทะลี, มนต์เทียน มนตราภิบุลย์, อาทิตย์ ผ่านพูล, อภิชาติ เหม้อยไธสง, ณัฐอร เจือจันทร์</p>	743

- 66 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและทักษะการคิดวิเคราะห์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับเทคนิค KWL Plus บูรณาการจรรยาบรรณวิชาชีพครู ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสวนศรีวิทยา
Development of Learning Achievement in Social studies and Analytical Thinking Skill by 5E Inquiry Learning Management together with KWL Plus Technique integration Code of Ethics of Teaching Profession of Mattayomsuksa 3 Students at the Suansriwittaya School.
ภาณุวัฒน์ นวลพลับ 757
- 67 การพัฒนาความสามารถการอ่านและเขียนคำพื้นฐานโดยใช้กระบวนการบันได 6 ขั้น ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านป่าบาง
The Development of Reading and Writing Ability in Basic Words By Using six steps Learning process of Grade 4 Students At Ban Pa Bong School.
กานดาพร อนันต์หงสา, อรรถพงษ์ ผิวเหลือง, เรณุกานต์ พงศ์พิสุทธิกุล 775
- 68 การพัฒนาโปรแกรมชะลอไตเสื่อมด้วยศาสตร์แพทย์แผนไทยในผู้ป่วยที่มีภาวะไตเสื่อม โรงพยาบาลสมเด็จพระสังฆราชของค์ที่ 17 จังหวัดสุพรรณบุรี
Developing a program to slow down kidney deterioration using Thai traditional medicine in high levels of kidney deterioration The 17th Somdej Phrasangkrarach Hospital Suphanburi Province.
ผาณิต เยี่ยมสวัสดิ์ 786
- 69 ทวารวดีเมืองโบราณนครปฐม: เส้นทางย้อนรอยศิลปะ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม
Nakhon Pathom the Ancient City of Dvaravati: A Retracing Route, Art, Language, Religion, and Culture.
ภูมิภควัฒน์ ภูมิพงศ์คชศร, โยตะ ชัยวรมันกุล 795
- 70 ผลของการใช้สื่อออนไลน์ต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของวัยรุ่นตอนปลาย
Effects of using Social Media on Behavioral Changes in Late Adolescence.
ธณัฐชนันท์ ปิ่นพงศ์, ณิชฎฐา ม้วนสุธา 814
- 71 การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชน
Applying Buddhist Dhamma Principles to People's Lives.
พระครูเชมพัชรากร ไทยเอี่ยมวงศ์, ณิชฎฐา ม้วนสุธา 830
- 72 การนำหลักพุทธธรรมมาใช้ในการสมานฉันท์เพื่อสร้างสังคมสันติสุข
Applying Buddhist Principles to Create Reconciliation to Create A Peaceful Society.
พระครูวินัยธรพิทยา จันทนเสถียร, ณิชฎฐา ม้วนสุธา 845

73	การสร้างเสริมสังคมคุณธรรมของประชาชนตามแนวพระพุทธศาสนา The Promotion of the Moral Society of the People According to Buddhism. พระปลัดเกียรติศักดิ์ ปญญาเมธี (คณาน), ณีฐา ม้วนสุธา	862
74	พระสงฆ์กับงานสังคมสงเคราะห์ในชุมชน The Monks and Social Work in the Community. ศุภกาญจน์ เอกบุตร, ณีฐา ม้วนสุธา	876
75	การฟื้นฟูพฤติกรรมของผู้ต้องขังตามแนวพระพุทธศาสนา Rehabilitation Of Behavior of Prisoners According to Buddhism. ฉวีตรชัย มุสิกะ, ณีฐา ม้วนสุธา	889
76	องค์ประกอบของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา Components of Transformative Leadership for Secondary School Administrators. นิสสรณ์ กิริติพิพัฒน์พร, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	903
77	การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสืบสานศิลปวัฒนธรรมหัวโขน: กรณีศึกษา ชุมชนเขตหลักสี่ Community Participation in Preserving the Khon Masks art and Culture: A Case Study of the Laksi Community. ศรีณพร พงศ์ศรีโรจน์, นิศาภรณ์ แสงสกุล	916
78	แนวทางการบริหารสถานศึกษาโดยหลักธรรมาภิบาล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี Guidelines for School Administration based on Good Governance under the Office of Secondary Education Service Area, Pathum Thani. พยุงค์ศักดิ์ จินดาศรี, พิมลพรรณ เพชรสมบัติ	924
79	การยกระดับคุณค่าผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจสู่มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนจังหวัด สุพรรณบุรี Upgrading the Product Value of the Enterprise Group to the Community Product Standard, Suphanburi Province. พระครูโสภณวีรานูวัตร	935
80	การสาธารณสุขตามหลักการทางพระพุทธศาสนา Buddhist Concepts for Public Health. พระทรงวิทย์ ธรรมโชโต	952
81	การประยุกต์ใช้สมุนไพรในงานสาธารณสุขของประเทศไทย Application of herbs in Public Health in Thailand. พระนิกร กรุณกรุด, เอกมงคล เพ็ชรวงษ์	965

82	เปรียบเทียบสิกขาบทปาจิตีย์ของพระพุทธศาสนาหายานกับพระพุทธศาสนาเถรวาท
Comparison of the Pacittiya Rules of Mahayana Buddhism and Theravada Buddhism.
พระครูภัทรกิตติสาร, พระสุเทพ สุตธมโม	976
83	การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พุทธศิลป์
Raising Awareness in Preserving Buddhist Art.
พระชาณี ขนติสมปโนน, พระทรงวิทย์ ธมมโชโต	992
84	ศึกษาชีวิตนางสุชาดาในพระพุทธศาสนา
Study the Life of Mrs. Suchada in Buddhism.
พระสุรศักดิ์ จิตเมโธ	1009
85	พุทธรัฐศาสตร์กับการพัฒนาสังคมโลกในยุคดิจิทัล
Buddhist Political Science and the Development of Global Society in the Digital Age
มะลิ ทิพย์ประจง, บุญยีน งามเปรี๊ยม, พระครูปริยัติคณานุรักษ์ สุวิชาโน (ศรีสมงาม), เกษม ประอาจ	1017

ประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
History, Way of Life and Culture of the Thai Phuan Ethnic Group
TaphanHin District, Phichit Province

¹พีระพงศ์ กรมแสง, ²สุขเกษม ขุนทอง, ³พระปลัดทัศนพลเขมจาโร, ⁴กิตติศักดิ์ แห่งทอง
¹Pheeraphong Kromsaent, ²Sukkasem Khoonthong, ³Phrapalad Thassanapol Khemacaro,
⁴Kittisak Thangtong

^{1,2,3,4}วิทยาลัยสงฆ์พิจิตรและวิทยาลัยสงฆ์พุทธชินราช มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

^{1,2,3,4}Phichit and Buddhachinaraj Buddhist College,
Mahachulalongkornrajavidyalaya University

²Corresponding author, e-mail: sarawootthamee@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน อำเภอตะพานหินจังหวัดพิจิตร เป็นการวิจัยเอกสาร เก็บรวบรวมข้อมูล “ทุติยภูมิ” ตรวจสอบความถูกต้องโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 รูป/คน วิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวนอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ครั้งแรกสมัยธนบุรี และเคลื่อนย้ายมาอีกหลายครั้งในช่วงรัตนโกสินทร์ มีการกระจายไปตามจังหวัดต่างๆ ของประเทศไทย ส่วนหนึ่งตั้งอยู่อำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี จากนั้นอพยพย้ายถิ่นเข้ามาอยู่ที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร มีประเพณีกำฟ้า ภาษาพูดและการแต่งกาย ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ มีการส่งมอบวิถีวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่งด้วยวิธีการทำให้เห็นและแสดงให้ดู

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์, กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน, วิถีวัฒนธรรม

Abstract

This research has the objective to study the history, lifestyle and culture of the Thai Phuan ethnic group. TaphanHin District Phichit Province. It is document research. Collect secondary data, check for accuracy by 3 qualified experts, the results of the study found that the Thai Phuan ethnic group immigrated to Thailand. The first time was during the Thonburi period. And moved several times during the Rattanakosin period it is distribution to various provinces of Thailand. Part of them is in Ban Mi District. Lopburi Province After that, they migrated to TaphanHin District. Phichit Province There is a culture and tradition

of Kham Fa., traditions, language, and dress. Which is unique Cultural methods are passed on from one generation to another by means of showing and showing.

Keywords: history, Thai Phuan ethnic group, cultural way of life.

บทนำ

การพัฒนาประเทศในช่วง 20 ปีข้างหน้า จะมุ่งเน้นการวิจัย พัฒนานวัตกรรม และนำเทคโนโลยีใหม่มาปรับใช้ภายใต้ยุทธศาสตร์มุ่งเป้าการพัฒนาบนพื้นฐานประการหนึ่ง คือ “ต่อยอดอดีต” โดยมองกลับไปที่รากเหง้าทางบนเศรษฐกิจ อัตลักษณ์ วิถีวัฒนธรรม ซึ่งเป็นจุดเด่นของชุมชน นำมาประยุกต์ผสมผสานกับเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ พร้อมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนจากภาครัฐ ควบคู่ไปกับการยกระดับรายได้และการกินดีอยู่ดี ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (2561: 20-21) อันเป็นกระบวนการการสืบสาน รักษา ต่อยอด ผ่านการกำหนดทิศทางการพัฒนาอย่างมีเหตุผล ความพอประมาณ ภูมิคุ้มกันบนฐานของความรู้ คุณธรรม และความเพียร บนฐานของความสมดุลของการกระจายโอกาสของกลุ่มคนและพื้นที่ ควบคู่กับการยึดถือผลประโยชน์ของประชาชนเป็นฐาน และมุ่งผลักดันให้การพัฒนาสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2870) (2565: ปฐมบท) ที่ได้กำหนดเป้าหมายหลักประเด็นหนึ่ง คือ การส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มเชื่อมโยงเศรษฐกิจระดับชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มภายใต้ทุนวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่

คำว่า “กลุ่มชาติพันธุ์” คือ กลุ่มคนที่มีจุดกำเนิดของบรรพชนร่วม มีขนบธรรมเนียมประเพณีเดียวกัน และภาษาเดียวกัน ตลอดจนมีความรู้สึกในเผ่าพันธุ์เดียวกัน ตัวอย่างเช่นกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย เช่น กลุ่มคนจีน กลุ่มคนไทย กลุ่มคนลาวพวน กลุ่มคนกะเหรี่ยง และกลุ่มคนม้ง เป็นต้น ปัจจัยด้านภาษาอย่างเดียวไม่สามารถกำหนดชาติพันธุ์ได้ ขนบธรรมเนียมวัฒนธรรม ตลอดจนความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ ที่เป็นตัวกำหนดด้วยเช่นกัน ดังนั้น การจำแนกกลุ่มพันธุ์ จึงขึ้นอยู่กับเจ้าตัวเอง (อมรา พงศาพิชญ์, 2547: 2-3) และในประเด็นนี้ Archer J. (1996: 237-259) ได้กล่าวเพิ่มเติมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ถึงที่จะต้องสานความสัมพันธ์ ระหว่างกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ และหรือการติดต่อบริเวณวัฒนธรรม เมื่อกาลเวลาเปลี่ยนผ่าน อัตลักษณ์บางกลุ่มชาติพันธุ์อาจจางหายหรือถูกรอบงำ และหรืออาจเผยแพร่ ออกเพราะได้รับความนิยมจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ซึ่งอาจจะมากหรือน้อยก็ได้ เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้น หลังจากกระบวนการสังสรรค์ระหว่างวัฒนธรรมแล้ว

ดังนั้น การที่กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยที่ได้เข้ามาอาศัยอยู่รวมกันมากมาย ก็เป็นอีกหนี่งทางที่สามารถ บ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของตัวเองจากวัฒนธรรม ประเพณี การละเล่น รวมไปถึงกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ซึ่งไม่ต่างจากกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ซึ่งนิตี ภาวครพันธุ์ (2547: 55) กล่าวว่า ไทยพวนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งที่ตั้งถิ่นฐานอยู่ภาคอีสาน ซึ่งแต่เดิม มีถิ่นฐานอยู่ที่แขวงเชียงขวาง ประเทศลาว และกลุ่มผู้ไทยมีดินแดนที่เป็นศูนย์กลางอยู่ที่ “เมืองแกลง เมืองเตียนเปียดพู” ในบริเวณสิบสองจุไทย ซึ่งปัจจุบันอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงเหนือ ทางประเทศเวียดนาม จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ พบว่า

กลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนมีวิถีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และการนำวิถีวัฒนธรรมดังกล่าว มาต่อยอดเพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษา อนุรักษ์ พื้นฟู มรดกวิถีวัฒนธรรม อันนำไปสู่การพัฒนาแบบยั่งยืน (ยุคลวัชร ภัคดีจักริวิฐม์, ปรัชญา เปี่ยมการุณ และอภิรพี เศรษฐรักษ์ ตันเจริญวงศ์, 2559: 20) บนพื้นฐานของทุนภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (ไมตรี อินทรีย์ยะ, 2561: 14-25) เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ผ่านสิ่งที่เป็นนามธรรมและรูปธรรม คือ กระบวนการนำเอาองค์ความรู้จากปราชญ์ท้องถิ่นเข้าสู่แนวทางการพัฒนา เพื่อการเข้าใช้ประโยชน์จากมรดกวิถีวัฒนธรรม ส่งผลต่อความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนของตนเอง และวิถีวัฒนธรรมเป็นระบบคุณค่าที่บรรพชนได้ส่งสืบทอด เป็นสายใยแห่งความผูกพันของการอยู่ร่วมกัน และสิ่งสำคัญ คือ เป็นจริยธรรม คุณธรรม ที่คอยให้การสนับสนุนการทำกิจกรรมอื่นๆ ของกลุ่มชาติพันธุ์ของตนเอง

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์วิถีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม ดังนั้น การศึกษาภาพอดีต จะสามารถนำมาต่อยอด กระบวนการจัดการท่องเที่ยวเชิงพื้นที่ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน จังหวัดพิจิตร เป็นการดำเนินการพัฒนาไปในทิศทางที่ส่งเสริมให้ผู้แสดงทางสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการสืบต่อมรดกวิถีวัฒนธรรม เพื่อเป็นการเปิดพื้นที่ทางสังคมให้กับกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ได้มีที่ยืนทางสังคมอย่างสง่างาม ในสภาวะกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเป็นพลวัต ในฐานะที่ “วิทยาลัยสงฆ์พิจิตร” เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ที่ต้องแสดงบทบาทเพื่อรับใช้สังคม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน เป็นการตอบโจทย์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 และภายใต้ “การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากให้มีศักยภาพ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น” บนแนวคิด “ต่อยอดอดีต ปรับปัจจุบัน สร้างคุณค่าใหม่ในอนาคต” ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน พื้นที่อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอตะพานหินจังหวัดพิจิตร

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความทางวิชาการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ “การจัดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวนจังหวัดพิจิตร” ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการศึกษา ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน ผู้วิจัยได้แบ่ง ออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่ 1) จะกล่าวถึง “รากเหง้า เส้นทางอพยพ” เขามาอาศัยอยู่ที่บ้านป่าแดง อำเภอตะพานหิน และ 2) เป็นการศึกษา “ประเพณีกำฟ้า” โดยการศึกษาค้นคว้า จากเอกสารตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อมูล “หุติยภูมิ” จากวารสาร ตำรา งานวิจัย และบทความวิชาการที่เกี่ยวข้อง
2. การตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง ผู้วิจัยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาการ จำนวน 3 คน พบว่าประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทยพวน อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร มีความถูกต้องและครบถ้วนด้านเนื้อหา

3. การวิเคราะห์ข้อมูลด้านเนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการเชิงพรรณนา
4. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษา

(1) แนวทางแรก จะกล่าวถึง “รากเหง้า เส้นทางอพยพ” เขามาอาศัยอยู่ที่บ้านป่าแดง อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร พบว่า เมืองพวน (บังอร ปิยะพันธุ์, 2541: 40) เป็นเมืองที่อยู่ใกล้เขตแดนเวียดนาม ซึ่งเวียดนามมักจะอ้างว่าเมืองพวนเคยส่งบรรณาการให้เมืองเวียดนามมาก่อน เวียดนามจึงควรมีอำนาจเหนือเมืองนี้ แต่ทางเวียงจันทน์พยายามเกลี้ยกล่อมให้ขึ้นต่อเวียงจันทน์ ดังนั้น เมื่อใดเมืองเอาใจออกห่างเมืองเวียงจันทน์ ต้องยกทัพไปปราบ เมื่อ พ.ศ. 2335 เจ้านันทเสนได้ยกทัพไปตีเมืองพวนและเมืองแดง ได้กวาดต้อนครัวลาวพวน และลาวทรงดำมาถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกที่กรุงเทพฯ จำนวนรวมกันประมาณ 4,000 เศษ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ทรงให้ครัวลาวพวนตั้งแหล่งอยู่ที่กรุงเทพฯ บริเวณที่ตั้งปัจจุบันเดิมเป็นโรงภาพยนตร์เฉลิมกรุง เรียกถนนบริเวณนั้นว่าถนนบ้านลาว มีศาลาโรงธรรม เรียกว่า ศาลาบัวลาว หลังจากนั้นไม่ปรากฏว่ามีการกวาดต้อนครัวลาวพวนมากรุงเทพฯ อีก เพราะใน พ.ศ. 2537 เจ้าเมืองพวนได้ส่งเครื่องราชบรรณาการมาสวามิภักดิ์ถึงกระนั้นก็ตามเมืองพวน ยังคงเป็นปัญหาสำหรับราชสำนักไทยกับเวียดนามอยู่ ดังที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ทรงมีพระราชสาส์นถึงเวียดนาม แจ้งให้ทราบว่าเป็นเมืองเวียงจันทน์ เมืองพวน เมืองเกิด เมืองโคโร ที่เคยขึ้นแก่เวียดนามมาก่อน บัดนี้มาขึ้นกลับกรุงเทพฯ และการเข้ามาอยู่ในประเทศไทยมีกระจายตัวไปอาศัยในจังหวัดต่างๆ ทั่วภูมิภาคของประเทศไทยซึ่งจะพบตามหัวเมืองต่างๆ คือ ลพบุรี สระบุรี นครนายก ปทุมธานี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สิงห์บุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี ราชบุรี พิจิตร แพร่ น่าน สุโขทัย อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ หนองคาย อุตรธานี นครสวรรค์ พิษณุโลก และเลย

ในประเด็นนี้ คนพวนที่จังหวัดลพบุรี คือ ส่วนหนึ่งที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ที่บ้านป่าแดง อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร (เทศบาลตำบลหนองพยอม, [ออนไลน์]) จากคำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่สันนิษฐานว่า เมื่อก่อนบริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นพื้นที่ป่าทั้งหมด ซึ่งมีป่าไม้แดงค่อนข้างสมบูรณ์ เมื่อย้ายเข้ามาอยู่เลยเรียกกันจนติดปากว่า “บ้านป่าแดง” และได้นำมาตั้งเป็นชื่อหมู่บ้านมาจนถึงปัจจุบันและเมื่อวันที่ 23 มีนาคม 2457 หมู่บ้านป่าแดง ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ

การย้ายครอบครัวมาจากอำเภอบ้านหมี่ จังหวัดลพบุรี ครั้งแรกนั้น มีจำนวน 15 ครอบครัว และมีพระภิกษุ สามเณร ติดตามอีก 7 รูป ดังนี้ 1) ครอบครัวพ่อเฒ่าสีทอง เรืองรุ่ง 2) ครอบครัวพ่อเฒ่าปิ่น แม่เฒ่าปิ่น 3) ครอบครัวนายเกตุ นางมั่ง (พ่อเคี่ยม แม่เคี่ยม) 4) ครอบครัวนายพัด นันทวงษ์ 5) ครอบครัวนายยิ้ม บุระตะ 6) ครอบครัวนายมา นางไซ พันถัน 7) ครอบครัวนายคำ นางมน ทิปะตะ 8) ครอบครัวนายชานน นางเต่า 9) ครอบครัวนายแดง นางทูน (พ่อตัน แม่ตัน) 10) ครอบครัวนายแหลม นางทุม สิบชุด (พ่อตันแม่ตัน) 11) ครอบครัวพ่อเฒ่าवाद สิบชุด 12) ครอบครัวนายบุญ นางพวง ฝะเดิม (พ่อพี แม่พี) 13) ครอบครัวแม่เฒ่านุ่ม 14) ครอบครัวแม่เฒ่าหล้า 15) ครอบครัวพ่อเฒ่าขวัญ นันทวงษ์และในครั้งนั้น

ได้มี พระภิกษุและสามเณรที่เดินทางมาด้วย ดังนี้ 1) หลวงพ่อวัง 2) สามเณรทัน บุระตะ 3) สามเณรทัด 4) สามเณรเทียน 5) สามเณรขาว 6) สามเณรมีและ 7) สามเณรอำ ญูศรี จากนั้นไม่นานก็มีการย้ายครัวจากอำเภอบ้านหมี่เข้ามาอาศัยเพิ่มเป็นจำนวนหลายครัวเรือน อันเนื่องจากพื้นที่ทำกินอุดมสมบูรณ์

(2) แนวทางที่สอง เป็นการศึกษา “ประเพณีกำฟ้า” เป็นขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ได้ยึดถือปฏิบัติสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งบรรพชน “กำฟ้า” หมายถึง การนับถือ สักการะ บูชาฟ้า เนื่องจากคนพวนประกอบอาชีพหลัก คือ การทำนา ซึ่งต้องพึ่งพาธรรมชาติ ดังนั้น จึงมีความเกรงกลัวต่อฟ้ามาก ไม่กล้าทำให้ฟ้าพิโรธ ถ้าฟ้าพิโรธ หมายถึง ฝนจะไม่ตกต้องตามฤดูกาล หรือไม่ฟ้าก็จะผ่าคนตาย ความแห้งแล้งจะมาเยือน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทำนา รู้สึกสำนึกในบุญคุณของฟ้าที่ให้น้ำฝนอันหมายถึง ความชุ่มชื้น ความอุดมสมบูรณ์ ความมีชีวิตของคน สัตว์ ตลอดจนพืชพรรณต่างๆ ส่งผลต่อความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ จนเป็นที่มาของประเพณีกำฟ้า โดยมีการจัดงานเป็น 2 วัน ดังนี้

“วันกำต้อน” (ขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3) บุตรหลานทุกคนที่ทำงานอยู่ต่างจังหวัด จะเดินทางกลับมาภูมิลำเนาเดิม เพื่อเดินทางกลับมายังบ้านป่าแดง (บ้านเกิด) มีการตั้งศาลพระภูมิบายศรีขอพรจากเทพดาจัดเตรียมอาหารคาวหวาน ข้าวบูน (ขนมจีน) เผาข้าวหลามไว้ทำบุญในรุ่งขึ้นทุกครัวเรือนจะจัดอาหารคาวหวานไปถวายพระที่วัด มีการใส่บาตรพระด้วยข้าวหลาม ข้าวจี หลังจากถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุสงฆ์ ช่วงกลางวันจะมีการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นางกวัก นางด้ง นางสาก และถ่อเส้า ฯลฯ ในช่วงเย็นจะนำข้าวปลาอาหารมาร่วมรับประทานกัน

“วันกำฟ้า” (ขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3) ถือเป็นวันพิธีกำฟ้า โดยเชื่อว่า เสียงฟ้าร้องจะเป็นสิ่งบอกเหตุการณ์ในอนาคตอีกด้วย เพราะฉะนั้น เขาจะคอยฟังเสียงร้องของฟ้าว่าจะดังมาจากทิศไหน เขาก็ถือกันว่า “เสียงฟ้าร้อง คือ ฟ้าเปิดประตูน้ำ” เพื่อให้ชาวบ้านมีน้ำทำนาปีต่อไป และทำให้คาดการณ์ล่วงหน้าได้ว่าควรจะทำนาข้าวหรือเรืออย่างไร จึงจะเหมาะสมกับฤดูกาลที่จะมาถึงอันใกล้นี้

ในประเด็นนี้มีการทำนายออกเป็นสองแนวทาง กล่าวคือ แนวทางแรกเป็นการทำนายเกี่ยวกับอาชีพและความเป็นอยู่ ฟ้าร้องทางทิศเหนือหรือทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทำนายว่า ฝนจะดีทำนาได้ข้าวบริบูรณ์ จะมีมั่งมีศรีสุขฟ้าร้องทางทิศใต้ ทำนายว่า ฝนจะแล้ง น้ำท่าไม่บริบูรณ์ ฟ้าร้องทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทำนายว่า ฝนจะตกปานกลาง น้ำบริเวณที่ลุ่มดี นาที่ดอนจะเสียหาย ฟ้าร้องทางทิศตะวันตก ทำนายว่า จะเกิดแห้งแล้งฝนตกไม่แน่นอน ข้าวจะยาก หมากจะแพงและแนวทางที่สอง เป็นการทำนายเกี่ยวกับอาชีพและเหตุการณ์ ฟ้าร้องทางทิศเหนือ ทำนายว่า จะอดข้าว ฟ้าร้องทางทิศใต้ ทำนายว่า จะอดเกลือ ฟ้าร้องทางทิศตะวันตก ทำนายว่า จะต้องเอาจา (จอบ) ทำหอก คือ จะรบราฆ่าฟันกัน ฟ้าร้องทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ทำนายว่า จะต้องเอาหอกทำจา คือ จะอยู่เย็นเป็นสุข

สรุปประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน เดิมมีถิ่นกำเนิดอยู่ที่เมืองพวน เมืองคำเกิด และเมืองลคร ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ซึ่งอยู่ติดกับชายแดนประเทศเวียดนาม มีวิถีวัฒนธรรม/ความเชื่อแบบดั้งเดิม ได้แก่ “ประเพณีกำฟ้า” และประเพณีกำฟ้า คือ “กุศโลบาย” ในการรวบรวมคนพวน ที่มีประวัติศาสตร์ร่วม (รากเหง้า) ส่งผลต่อความเป็นปึกแผ่นที่แสดงถึงเครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคม พร้อมทั้งจะสนับสนุนซึ่งกันและกันทางสังคม (Social Support) อันเป็นระบบ

คุณค่าทางจิตวิญญาณ ส่งผลต่อความความรู้สึกให้คนรักบ้านเกิดเมืองนอนพร้อมที่จะเสียสละ และการดูแลซึ่งกันและกันสืบต่อไป

บทสรุป

“รากเหง้า” ดั้งเดิมอาศัยอยู่ที่เมืองพวน ซึ่งอยู่ใกล้เขตแดนเวียดนาม และเคยเป็นเมืองขึ้นเวียดนาม จากนั้น เจ้านันทเสนได้ยกทัพไปตีเมืองพวน พร้อมทั้งกวาดต้อนครัวเรือนพวน นำมาถวายพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกที่กรุงเทพฯ จากนั้นก็มีการกระจายตัวไปอาศัยในจังหวัดต่างๆ ทั่วภูมิภาคของประเทศไทยซึ่งจะพบตามหัวเมืองต่างๆ คือ ลพบุรี สระบุรี นครนายก ปทุมธานี ปราจีนบุรี ฉะเชิงเทรา สิงห์บุรี สุพรรณบุรี เพชรบุรี ราชบุรี พิจิตร แพร่ น่าน สุโขทัย อุตรดิตถ์ เพชรบูรณ์ หนองคาย อุธรธานี นครสวรรค์ พิษณุโลก และเลย ในประเด็นนี้ครัวเรือนพวนที่จังหวัดลพบุรี คือ ส่วนหนึ่งที่ได้อพยพเข้ามาอาศัยอยู่ที่ บ้านป่าแดง อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวนมีการจัดความสัมพันธ์บนพื้นฐาน “ประเพณีกำฟ้า” ส่งผลต่อคนรุ่นปัจจุบันได้มีการรวมตัวกันประกอบพิธีกรรมดังกล่าว เป็นกระบวนการรักษา และสืบทอดมรดก พร้อมทั้งอธิบายถึงรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ว่า “บรรพชนของเราเป็นใคร” ส่งผลต่อการประกอบพิธีกรรมตามความเชื่อแบบดั้งเดิม เป็นกระบวนการต่อยอดความเชื่อมั่นทางด้านจิตใจ อันเชื่อมโยงถึง *ระบบผลิต* พบว่าผู้นำชุมชนในแต่ละรุ่นได้รักษาไว้ซึ่งวิถีวัฒนธรรมที่ให้สมาชิกทุกคนได้เข้ามามีส่วนร่วม และมีส่วนร่วมส่งผลต่อ *ระบบความสัมพันธ์* ในรูปของกลุ่มเครือญาติขนาดใหญ่ ความเป็นหนึ่งเดียว และในประเด็น *ระบบคุณค่า* คือ ทุกคนได้ทำหน้าที่ส่งมอบมรดกวิถีวัฒนธรรม ให้กับสมาชิกรุ่นต่อไป ในรูปของการทำให้เห็นและแสดงให้ดู

อภิปรายผล

“รากเหง้า” ทางประวัติศาสตร์ ได้อธิบายถึง “สืบบรรพชนร่วมกัน” เกี่ยวข้องกับระบบความสัมพันธ์ที่คนพวนทุกคนต้องออกมาดูแลซึ่งกันและกันฉันพี่น้อง สอดคล้องกับสุภางค์ จันทวานิช กล่าวไว้ว่า ลักษณะเด่นของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมในอดีต (รากเหง้า) คือ เครื่องมือจัดความสัมพันธ์ของโครงสร้างทางสังคม แบบธรรมชาติ โดยสมาชิกจะรู้ว่า นั่นคือความสัมพันธ์ที่มีต่อสมาชิกทุกคนมีต่อกัน หรือที่เรียกว่า “ความผูกพันทางสังคม” (Social Ties)

“ประเพณีกำฟ้า” ส่งผลต่อการรวมคนที่มีรากเหง้าทางประวัติศาสตร์ร่วม โดยมีวัตถุประสงค์หลัก คือ การรักษา และสืบทอดมรดกวิถีวัฒนธรรมให้กับสมาชิกรุ่นต่อไป ในรูปของการทำให้เห็นและแสดงให้ดู สอดคล้องกับ อานันท์ กาญจนพันธุ์ กล่าวว่า “สังคมวัฒนธรรม” หรือ “ชีวิตวัฒนธรรม” คือ พลังสร้างสรรค์ที่แท้จริงของสังคม หรือที่เรียกว่า ชีวิตของกลุ่มชนผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม และวัฒนธรรมในเชิงชีวิตถือได้ว่าเป็นวิถีคิด (Ways of Thinking) ของผู้คนในสังคม และวิถีคิด จึงหมายถึงองค์รวมของหลักการดำรงชีวิตของผู้คนในสังคมหนึ่งๆ ซึ่งผู้คนในสังคมได้สร้างสรรค์และสะสมขึ้นในความหมายที่

แสดงออกถึงจิตวิญญาณของความเป็นมนุษย์และการปรับตัวเข้ากับระบบความสัมพันธ์ทางสังคมและ
 ธรรมชาติภายใต้เงื่อนไขและบริบทที่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษาทำให้ทราบถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน อำเภอตะพานหิน
 จังหวัดพิจิตร ซึ่งประกอบไปด้วย เส้นทางอพยพ “รากเหง้าทางประวัติศาสตร์” และ “ประเพณีกำฟ้า”
 ซึ่งผู้ศึกษาได้นำชุดความรู้ดังกล่าวออกสู่สายตาให้ประชาชนทั่วไปได้รับรู้

1. ข้อเสนอแนะให้ประโยชน์ต่อสังคมทั่วไป

1.1 ข้อเสนอต่อสำนักงานจังหวัดพิจิตร องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิจิตร สำนักงานพัฒนา
 สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดพิจิตร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ควรให้ความสำคัญในเรื่องความแตกต่างในบริบททางวัฒนธรรมที่มีอยู่ในพื้นที่ นำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ
 สูงสุดต่อการพัฒนาตามบริบท โดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน ควรกำหนดกลยุทธ์ที่อาศัยความเข้มแข็งของ
 วิถีวัฒนธรรม พร้อมกับใช้ทุนทางสังคมเข้ามาเป็นกลไกเชื่อมประสานกับการพัฒนาให้สอดคล้องกับทิศ
 ทางการพัฒนาของจังหวัดและประเทศต่อไป

1.2 ข้อเสนอต่ออำเภอตะพานหิน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
 ในมิติของการกำหนดยุทธศาสตร์ระดับอำเภอ ควรให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์วิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติ
 พันธุ์ไทพวน นำมาพัฒนาคน พัฒนาชุมชน ให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของอำเภอและจังหวัดต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 วิถีวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน มีความงาม มีความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะ ซึ่งมีความ
 แตกต่างกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ในประเด็นนี้ การทำวิจัยครั้งต่อไปเพื่อต่อยอดงานวิจัย คือ “การจัดการ
 ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวนจังหวัดพิจิตร” เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของ
 จังหวัดพิจิตร

2.2 ในประเด็นความผูกพันที่มีลักษณะพื้นฐานดั้งเดิมทางสายเลือด (The Tie of Blood)
 ของกลุ่มชาติพันธุ์ไทพวนเป็นการวิจัย เพื่อจัดทำหลักสูตร “ท้องถิ่นศึกษา” ในประเด็นทุนทางวัฒนธรรม
 กลุ่มชาติพันธุ์ไทพวน จังหวัดพิจิตร

เอกสารอ้างอิง

จุฑาทพวรรณ์ (จามจุรี) ผดุงชีวิต. (2551). **วัฒนธรรม การสื่อสารและอัตลักษณ์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
 แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เทศบาลตำบลหนองพะยอม. **ประเพณีกำฟ้าไทพวนบ้านป่าแดง**. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา :
<https://www.npy.go.th/travel/685> [18 เมษายน 2566].

นิติ ภาวครพันธุ์. (2547). **แปลงความทรงจำ “ไต” สร้างความเป็นไทย**. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร.

บังอร ปิยะพันธุ์. (2541). **ลาวในกรุงรัตนโกสินทร์**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ไมตรี อินทรีย์ยะ. (2561). **ทุนทางสังคม**. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช Vol. 10 No. 2 (2018) : ปีที่ 10 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม ถึง ธันวาคม
ยุคลวี่ชร์ ภักดีจักริวุฒิปรัชญา เปี่ยมการุณ และอภิรพี เศรษฐร์รักษ์ ตันเจริญวงศ. **ไทยพวนกับกลยุทธ์เพื่อ
ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมแบบบูรณาการ**. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม.
ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 (ม.ค. – มิ.ย. 59)
- สุภางค์ จันทวานิช. (2559). **ทฤษฎีสังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2563). **วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน: พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการ
พัฒนา**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

